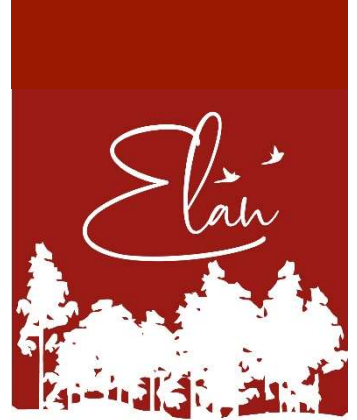

Onze handtekening
onder het landschap

ELAN Zuidoost-Friesland
Agrarisch Natuurbeheer
Commissieweg 15,
9244 GB in Beetsterzwaag

T: 0512-383800
E: info@elan-zofriesland.nl
W: www.elan-zofriesland.nl

Beheer van Landschapselementen (5)

Dit document bevat een beschrijving van het beheer van de verschillende soorten landschapselementen, zoals die opgenomen zijn in de aanvraag Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer 2016 van ELAN, koepel van de agrarische natuurverenigingen in Zuidoost Friesland.

Voor deze landschapselementen kan vanaf 1 januari 2016, mits voldaan wordt aan een aantal voorwaarden, een beheersubsidie worden ontvangen door de beheerder. Deze subsidie is een vergoeding voor het uitvoeren van bepaalde werkzaamheden aan de diverse landschapselementen. Uitbetaling van de vergoeding vindt plaats als de werkzaamheden ook daadwerkelijk uitgevoerd zijn. Het gaat daarbij veelal om cyclisch beheer, d.w.z. maatregelen die eens in de x jaar terugkomen, zoals het afzetten van de beplanting in een houtwal.

In dit document wordt het beheer beschreven, zoals gebruikelijk uitgevoerd wordt. Met betrekking tot het uitvoeren van bepaalde maatregelen kunnen er vanuit de gemeente of boswet regels zijn waaraan voldaan moet worden. Deze worden niet in dit document, maar in een afzonderlijk document beschreven.

Voor de beschrijving en voorwaarden van de verschillende beheerpakketten wordt verwezen naar het document "Beheerpakketten ELAN Zuidoost Fryslân". In het voorliggende document wordt "de techniek" van het beheer van de volgende soorten landschapselementen beschreven:

1. Houtwal en –singel
2. Elzensingel
3. Hakhoutbosje
4. Bosje
5. Bomenrij en solitaire boom
6. Poel en klein historisch water

Nu volgt: **5. Bomenrij en solitaire boom**

Onze handtekening
onder het landschap

ELAN Zuidoost-Friesland
Agrarisch Natuurbeheer
Commissieweg 15,
9244 GB in Beetsterzwaag

T: 0512-383800
E: info@elan-zofriesland.nl
W: www.elan-zofriesland.nl

5. Bomenrij en solitaire boom

Bomenrijen bestaan uit op vaste afstand van elkaar geplante bomen, langs paden en wegen. De bomen zijn op hetzelfde moment geplant en hebben daardoor veelal allen dezelfde leeftijd en afmetingen. In sommige gevallen gaat het om een enkele rij bomen, in andere uit een dubbele rij (laan). In Zuidoost Friesland bestaan bomenrijen vaak uit eiken, maar ook andere boomsoorten kunnen van toepassing zijn.

Solitaire bomen zijn en staan vaak (op) markante punten in het landschap, bijvoorbeeld op de kruising van paden en wegen. Een solitaire boom is vaak één enkele boom, maar er kunnen ook een paar bomen bij elkaar samen die min of meer een gezamenlijke kroon vormen.

Uiteraard dient in het agrarisch cultuurlandschap onderhoud aan bomenrijen en solitaire bomen uitgevoerd te worden, maar het beheer van deze elementsoorten wordt zoveel mogelijk tot een minimum beperkt. Een boom ontwikkelt zich het mooist als deze vrij staat in het veld en er weinig in gezaagd wordt. De karakteristieke vorm van een eik of linde is dan van een afstand goed herkenbaar.

Het beheer van de afzonderlijke bomen in een bomenrij en solitaire bomen bestaat uit het eens in de x jaar snoeien van de boom – indien noodzakelijk! Een jongere, wat sneller groeiende boom heeft dikwijls een wat intensiever onderhoud nodig dan een oudere, trager groeiende (en dikkere) boom. Het beheer van bomenrijen en solitaire bomen bestaat (in theorie) uit de volgende cycli:

Bomen met een stamdiameter <20 centimeter: snoei om de 5 jaar

Bomen met een stamdiameter 20-60 centimeter: snoei om de 7 jaar

Bomen met een stamdiameter >60 centimeter: snoei om de 10 jaar

Snoei

Zoals al eerder genoemd wordt het beheer van een boom tot een minimum beperkt. Om diverse redenen kan het nodig zijn de bomen te snoeien, bijvoorbeeld omdat de onderste takken op een dusdanige hoogte hangen dat het erlangs rijdende (landbouw)verkeer er last van heeft en/of er beschadigd door raakt. Om bij het opsnoeien zo weinig mogelijk de karakteristiek boomvorm aan te tasten, wordt aangehouden dat na het opsnoeien de kroon van de boom ongeveer 2/3 van de totale hoogte inneemt en de stam 1/3.

Onze handtekening onder het landschap

ELAN Zuidoost-Friesland Agrarisch Natuurbeheer

Commissieweg 15,
9244 GB in Beetsterzwaag

T: 0512-383800

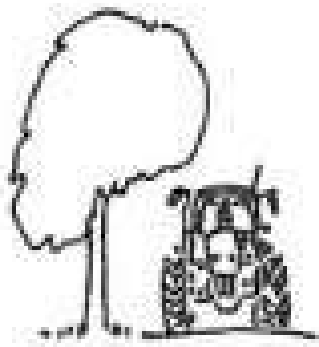
E: info@elan-zofriesland.nl

W: www.elan-zofriesland.nl

Ook kan het nodig zijn om uit bomen langs wegen en paden (half)dood hout te verwijderen om te voorkomen dat het met harde wind uit de boom valt, met eventuele gevolgen van dien. Het verwijderen van dood hout is het meest van toepassing bij oudere, dikkere bomen.

Het opsnoeien van de bomen meer bij jongere bomen.

Over de manier van (op)snoeien van bomen is bij het elementsoort houtwal en –singel al e.e.a. beschreven, bij de onderwerpen “overstaanders” en “opsnoeien zware bomen”.

Ook voor het beheer van bomenrijen en solitaire bomen geldt dat vrijkomend hout wordt afgevoerd.

Jaarlijks beheer

Het jaarlijkse beheer van bomenrijen en solitaire bomen kan bestaan uit het maaien van braam/gewas/grazige vegetatie, het bestrijden van onder de bomen opschietende uitheemse soorten (Amerikaanse vogelkers) en het opruimen van uitgevallen (dood) hout. Ook de controle en het onderhoud van veekerende rasters, indien aanwezig, wordt tot het jaarlijkse beheer gerekend.

[EINDE]